

Mynd: Vilhjálmur G. Vilhjálmsson

Ólíkir Heimar

Brynja Tomer

Þegar foreldrar eiga minnihlutamála að móðurmáli

Katrín Einarsdóttir

Alheimsþing heyrnarlausra

Vilhjálmur G. Vilhjálmsson

Hjálparsending til Tansaníu

Anna R. Valdimarsdóttir

Ný bæklingur um táknmál

Hafðis Gísladóttir

Táknmálstúlkaðar leiksýningar

í Borgarleikhúsinu í vetur

„Ef ég viðurkenni mál annars manns hef ég þar með viðurkennt manninn... en ef ég viðurkenni ekki mál hans hef ég þar með hafnað honum, vegna þess að málið er hluti af okkur sjálfum.“

Terje Basilier

Íslenskt táknmál

er okkar mál

Ritstjórapistill

Einusinni var ég stödd í fyrrum austantjaldslandi og hitti þá fullorðna heyrnarlausu konu sem átti tvær fullorðnar dætur. Tal okkar barst að því hvernig barnauppleidi hjá henni hefði verið fyrir um þremur áratugum síðan, enda voru börn og barnaeignir á mínu áhugasviði á þessum tíma, því sonur minn var aðeins átta mánaða þegar þetta samtal átti sér í stað. Hún byrjaði að segja mér að foreldrar hennar hefðu flust til þeirra hjónanna þegar hún var með barni og bjuggu allan tímann hjá þeim á meðan börnin voru að alast upp. Foreldrar hennar voru „hjálpartæki“ þessara heyrnarlausu hjóna. Þau létu þau vita hvenær börnin voru að gráta á nóttunni og sáu um að börnin lærðu að tala rétt talað mál. Amma og afi ólu upp börnin með þeim. Nú þegar ég las viðtalið við Trausta og Steinunni með sín þrjú börn sé ég hvað við höfum það gott miðað við konuna í austantjaldsríkinu fyrir meira en 30 árum síðan. Hún fann þó ekki fyrir því að aðstæður væru eitthvað sérstakar, því hún þekkti ekki neitt barnagrátsblikkljós, vissi sennilega ekki að það væri til, hvað þá að mér myndist eitthvað skrítið að þau hefðu alið upp dæturnar með heyrandi foreldra sína til aðstoðar við málauppleidið. Hún vissi ekki að hún bjó sjálf við og hafði fullkomið málumhverfi þ.e. táknmálið. Táknmálið á þessum tíma var talið vera annars eða þriðja flokks mál og sjálfmynd foreldrana endurspegladist í viðhorfum til táknmálsins á þessum tíma. En hvað sem því líður og þótt amma og afi hafi verið til staðar á heimilinu þá er mamma alltaf mamma og pabbi alltaf pabbi. Dæturnar tvær tala táknmál það vel að það er vart hægt að greina mun hvort þær eru heyrnarlausar eða heyrandi. Þær hafa það fullkomið vald á táknmáli og töluðu máli.

Nú þegar þetta er skrifað er nýbúið að leggja fram þingsályktunartillögu á Alþingi þess efnis að íslenskt sjónvarpsefni verði textað. Það er vissulega vert að fagna þessu en ég ætla samt ekki að gera það fyrr en það verður alveg gulltryggt að bæði ríkis- og einkasjónvarpsstöðvum hér á landi verði gerð skylt að texta allt íslenskt efni sem þær senda út og líka beinar útsendingar af kappleikjum og öðru. Þetta íslenskutextunarmál er mér er ansi hjartflógið en er ekki einkamál mitt, heldur býr hér á landi fullt af heyrnarlausu/heyrynarskertu fólki sem getur ekki notið innlands sjónvarpsefnis. En mig og fleirum langar jú vissulega að vita hver sannleikurinn er í eldhúsinu hjá Sigmari, hvað þetta helst sé, hvernig menning landans blómstrar í mósaík, hvað er svona markvert í deigluinni, hvað var maðurinn nefndur. Svo ekki sé minnst á hvað sé í fréttum í dag! Svo var einhver að tala um að maður lifi á öld upplýsinganna!

Njótið þess að lesa Döffblaðið.

Sigurlín Margrét Sigurðardóttir ritstjóri

Forsíðan

Myndin er nú prýðir forsíðu

Döff-bladsins er eftir listamanninn

Vilhjálmm G. Vilhjálmsson.

Vilhjálmur er fæddur í Reykjavík 23. júní 1955 og hefur verið heyrnarlaus frá fæðingu. Hann stundaði nám fram að 16 ára aldri í Heyrnleysingjaskólanum. Eftir það hóf hann nám í Myndlista- og handiðaskóla Íslands og útskrifaðist þaðan sem auglýsingateiknari árið 1977. Við nám sitt í skólanum studdist Vilhjálmmur við rittúlk sem skrifaði helstu orðin jafnóðum niður á blað þar sem ekki voru til táknmálmstúlkur á þeim tíma. Eftir að skólanum lauk fluttist Vilhjálmmur með fjölskyldu sinni til Danmerkur og bjó þar í þrjú ár. Hann stundaði nám við Skolen for Brugskunst í Kaupmannahöfn í tvö ár. Þegar Vilhjálmmur kom heim hóf hann störf á auglýsingastofum og hefur unnið á ýmsum slíkum síðan. Í dag starfar hann á Teiknistofu Birgis.

Vilhjálmur hefur haldið um sex sýningar, bæði einka- og samsýningar með öðrum heyrnarlausum listamönnum. Hann sækir efnivið sinn úr umhverfinu og notar pastelliti og olíuliti í myndum sínum.

Í frístundum hefur Vilhjálmmur ekki aðeins stundað list sína heldur hefur hann einnig starfað mikið að félagsmálum. Hann hefur verið virkur félagi í Félagi heyrnarlausra, verið bæði formaður og varaformaður þess, tekið þátt í Norðurlandasamstarfi, verið varaborgarfulltrúi fyrir Sjálfstæðisflokkinn frá 1982-1990, flutt táknmálmfréttir í sjónvarpinu og unnið mikið að félagsmálum fyrir heyrnarlausu.

DÖFFblaðið:

Ritstjóri: Sigurlín Margrét Sigurðardóttir
Ritnefnd: Hafðis Gísladóttir og Anna R. Valdimarsdóttir

Ábyrgðarmaður: Berglind Stefánsdóttir

Útgefandi: Félag heyrnarlausra
Laugavegi 26
101 Reykjavík
sími: 561-3560, fax: 551-3567
netfang: feheyrn@ismennt.is

Ljósmyndir:
Tölvuumbrot: Grafíska smiðjan ehf.
Prentun: Prentverk Kjartans ehf.
Úpplag: 1300 eintök

Stjórn Félags heyrnarlausra:

Berglind Stefánsdóttir formaður	netfang: bettys@ismennt.is
Júlia G. Hreinsdóttir varaformaður	netfang: juliahr@islandia.is
Sigurlín Margrét Sigurðardóttir ritari	netfang: sigmars@islandia.is
Unnur Dóra Norðfjörð meðstjórnandi	netfang: unnurdora@islandia.is
Guðrún Ólafsdóttir meðstjórnandi	netfang: gudruno@bi.is

Framkvæmdarstjóri Félags heyrnarlausra:

Hafðis Gísladóttir netfang: feheyrn@ismennt.is

„Ólíkir heimar“

Trausti Jóhannesson og Steinunn Þorvaldsdóttir eru heyrnarlaus. Þau ólust upp í einangruðum heimi þar sem táknmál var bannað og aðgangur að barnaefni afar takmarkaður. Nú eiga þau þrjú börn, öll með fulla heyrn. Á heimilinu mætast ólíkir menningarheimar og það sá Brynja Tomer er hún heimsótti hjónin og ræddi við þau. Henni þótti skrítið að sjá dagott safn af geisladiskum, vitandi það að viðmælendur hennar hafa aldrei heyrt tónlist.

Trausti og Steinunn búa í falgri blokkaríbúð í Engjahverfi í Grafarvogi. Þau lýsa hljóðri barnæsku sinni þannig: „Mér var kennt að skilja fólk með því að lesa af vörum þess og tjá mig með því

að tala,“ segir Steinunn og bætir við: „Með varalestri má gera ráð fyrir að sá heyrnarlaus skilji um helming þess sem sagt er. Samskipti hans við heyrandi fólk verða því aldrei eðlileg og fullnægjandi.

„Með varalestri má gera ráð fyrir að sá heyrnarlaus skilji um helming þess sem sagt er.“

Það er óeðlilegt að tala án þess að heyra það sem maður segir.“ Trausti segist aðallega hafa talað heimatilbúið táknmál í æsku. „Besti vinur minn var með fulla

heyrn og við tjáðum okkur með táknum og svipbrigðum. Við áttum góð samskipti og gerðum bara það sem okkur datt í hug til að gera okkur skiljanlega.“ Nú eru Steinunn og Trausti 35 ára, hamingjusamlega gift og foreldrar þriggja barna. Elva Björk 9 ára er elst og Þorvaldur Freyr er 7 ára. Fyrir þremur mánuðum fæddist svo lítil rauðhærð og glaðvær hnáta, Tinna Ósk. Öll hafa börnin fulla heyrn og segjast foreldrarnir þakklátir fyrir heilbrigði barna sinna. „Við höfðum samt ekki miklar áhyggjur af því að þau yrðu heyrnarlaus,“ segja þau aðspurð og Trausti heldur áfram: „Við veltum möguleikanum þó fyrir okkur enda á bróðir minn heyrnarlaus dóttur. Ég held að við höfum fyrir vikið verið undir það búin að eignast heyrnarlaust barn.“

Ólíkar ástæður fyrir heyrnarleysi

Heyrnarleysi Steinunnar má rekja til þess að móðir hennar fékk rauða hunda á meðgöngu. Hún er raunar ekki algjörlega heyrnarlaus því hún hefur örhlitla heyrn á öðru eyra. Trausti telur líklegt að erfðafræðilegar ástæður séu fyrir heyrnarleysi hans: „Bróðir minn er heyrnarlaus og sömuleiðis dóttir hans. Það gefur vísbendingar um að heyrnarleysi geti verið ættgenengt en ég veit ekki til þess að gerðar hafi verið rannsóknir á arfgengi heyrnarleysis.“ Þau segja afar margt hefur breyst í málefnum heyrnarlausra á síðustu árum, ekki síst eftir að Háskóli Íslands fór að mennta táknmálstúlka. Einn þeirra túlkar einmitt þetta viðtal en hlutverk túlka er öllu viðameira og flóknara en að túlka blaðaviðtöl endrum og sinnum. Trausti segir að mikið álag sé á táknmálstúlkum, þeir séu allt of fáir. „Kennsla í táknmálstúlkun hefur verið lögð niður í Háskóla Íslands. Brýnt er að taka hana upp aftur því mikil þörf er á fleiri túlkum. Þeir vinna meðal annars með heyrnarlausum nemendum í framhaldsskólum og gera þeim þannig kleift að stunda almennt framhaldsnám. Einnig fara þeir gjarnan með heyrnarlausum í lækni- og foreldravíðtöl í skólum og á fundi eða ráðstefnur.“

Táknmálstúlkar mikilvægir

Trausti ætti að vita hvað hann syngur því árið 1982 gerði hann tilraun til að stunda rafvirkjanám í Iðnskólanum í Reykjavík. „Á þeim tíma voru engir

túlkar og ég missti þar af leiðandi af stórum hluta kennslunnar. Síðar fór ég í húsasmíðanám og lauk sveinsprófi 1987. Síðasta námsárið hafði ég túlk og fékk því eitthvað út úr náminu. Eftir að hafa unnið um tíma við húsasmíði lærði ég kerfisfræði og hafði túlk allan námstímamann. Ég fékk mest út úr því námi, enda skipti túlkunin sköpum.“ Steinunn segist hafa fengið túlk með sér í mæðraskoðanir og ungbarnaeftirlit. „Ég var einnig með túlk þegar Tinna Ósk fæddist og það var yndislegt. Ég var örugg í gegnum alla fæðinguna og gat fylgst vel með öllu sem fram fór í fæðingastofunni.“ Spurð hvort þeim þyki ekki óþægilegt að ókunnug manneskja blandist inn í jafnpersónuleg málefni og barnsfæðingu, hugsa þau sig um og segja svo: „Það er mikilvægara að koma í veg fyrir misskilning og tryggja að skilaboð komist skýrt til skila en halda persónulegum atburðum út af fyrir sig. Við erum orðin vön að njóta aðstoðar túlka og það truflar okkur alls ekki.“

Viljum að börnin njóti þess sem menningarheimur þeirra býður upp á

Þegar þið voruð börn gátuð þið ekki fylgst með öllu barnaefni sem var á boðstólum, eins og heyrandi jafnaldrar ykkar. Finnst ykkur erfitt að koma til móts við óskir barna ykkar varðandi afþreyingu og barnamenningu?

„Nei, það er ekki erfitt. Við vitum ekki nákvæmlega hvernig upplifun þeirra er en vitum hvað þeim finnst skemmtilegt. Við kaupum til dæmis oft

„Við getum meira að segja
það stundum ef við viljum e
við seg

fyrir þau geisladiska, þótt við höfum sjálf aldrei heyrt tónlist og við sjáum og skynjum mjög vel hversu mikla ánægju þau hafa af tónlistinni. Sömuleiðis leyfum við þeim að sjá bíómyndir og barnaefni í sjónvarpinu, sem við skildum aldrei nema að mjög takmörkuðu leyti þegar við vorum börn. Við fylgdumst með látbragði og svipbrigðum leikara og höfðum gaman af því, þótt við heyrðum ekki talið. Börnin okkar tilheyrta að þessu leyti öðrum heimi og það skiptir okkur máli að þau fái að njóta hans til fullnustu. Þegar efni í sjónvarpinu er textað horfum við gjarnan á það með börnunum.“

Hvað um námið, nú eru tvö eldri börnin í skóla. Getið þið fylgst með náminu þeirra? Hvernig gekk til dæmis að kenna þeim að lesa og fylgjast með lestrarþroska þeirra?

„Ég hjálpa þeim mjög oft með heimanámið,“ segir Steinunn. „Þeim gengur vel í skóla og hafa náð góðum tókum á lestri. Ég bið þau stundum að lesa upphátt fyrir mig þótt ég heyri ekki vel í þeim en ef systir mín eða foreldrar eru í heimsókn bið ég þau gjarnan að hlusta á börnin lesa. Þau segja að þau lesi vel og kennarar þeirra eru líka mjög ánægðir með þau.“

Burtséð frá sambandi ykkar, haldið þið að æskilegra sé að tveir heyrnarlausir séu í sambúð eða annar aðilinn hafi heyrn?

„Það er tvímælaust betra að báðir séu heyrnarlausir,“ segja þau ákveðið. Það verður að viðurkennast að svarið kemur spyrjanda á óvart en Steinunn

hvíslað á táknmáli og gerum
ekki að börnin skilji það sem
gjum.“

og Trausti rökstyðja það: „Þá tilheyrir parið sama heimi. Heimur heyrnarlausra og hinna heyrandi er mjög ólíkur, nánast eins og fólk væri frá ólíkum löndum. Ef annað hjóna er heyrnarlaust en ekki hitt, er nauðsynlegt að bæði leggi sig fram um að kynnast menningarheimi maka sín.“

Rífast á táknmáli

Hvernig rífast heyrnarlaus hjón?

„Á táknmáli auðvitað,“ segja þau og skella upp úr. Þau segja svipbrigði vera mikilvægan hluta af táknmáli og auk þess sé orðaforði mikill og leiðir til að tjá sig margar, rétt eins og í hverju öðru tungumáli. „Við getum meira að segja hvíslað á táknmáli og gerum það stundum ef við viljum ekki að börnin skilji það sem við segjum.“

Hvernig er hægt að hvísla á táknmáli?

„Til dæmis með því að hafa hendurnar neðarlega og hafa táknin ekki áberandi. Einnig er hægt að stafa orð í stað þess að nota ákveðin tákn.“

Hvað um barnsgrát, til dæmis að næturlagi? Hvernig gengur að fylgjast með ungbarni án þess að heyra í því?

Trausti nær í lítið tæki sem minnir á fjarstýrða bílalæsing. „Þetta tæki er tengt dyrabjöllu, síma og líka hljóðnema við barnarúmið. Tækið titrar ef síminn eða dyrabjallan hringir og einnig ef eitthvað heyrir í barninu. Auk þess blikka ljós, mismunandi lit eftir því hvaðan hljóðið kemur. Við rjúkum því ekki í símann þegar dyrabjallan hringir eða öfugt, því við sjáum strax hvaðan hljóðið kemur.“ Því næst dregur Trausti

fram armbandsúr sem við fyrstu sýn er ósköp venjulegt að sjá. Í það er hins vegar innbyggt viðvörðunarkerfi sem virkar á sama hátt og tækið sem áður var greint frá, nema það er einnig tengt reyk-skynjara og almannavörnum.

Börn eiga ekki að túlka fyrir foreldra sína

Trausti og Steinunn leggja mikla áherslu

„Börn heyrnarlausra foreldra eiga ekki að bera ábyrgð á samskiptum fullorðinna.“

á að börnin þeirra túlki ekki fyrir þau. „Börn heyrnarlausra foreldra eiga ekki að bera ábyrgð á samskiptum fullorðinna og því síður að blandast í viðkvæm málefni sem þau hafa ekki þroska til að skilja. Til þess eru táknmálstúlkar sem eru menntaðir til að túlka á hlutlausan hátt, auk þess sem þeir eru bundnir þagnarskyldu. Raunar kemur einstaka sinnum fyrir að börnin okkar túlka, til dæmis fyrir vini sína, svo þeir skilji hvað við erum að tala um. Einnig kemur fyrir að Þorvaldur túlkar fyrir mig sumt sem þulurinn í Formúlu 1 kappakstrinum segir en við feðgarnir höfum mikinn áhuga á kappakstri og horfum oft saman á hann. Í aðalatriðum viljum við samt ekki að börnin okkar hafi milligöngu í

samskiptum okkar við heyrandi fólk. Þetta bitnar vissulega stundum á samskiptum, til dæmis á bekkjarkvöldum í skólanum þar sem við getum ekki talað við aðra foreldra.“

Fyrirgefðu þið forvitnina en til hvers eruð þið með síma ef þið heyrir ekki í honum?

„Við notum hann í gegnum svokallaðan textasíma, sem er tölvutengdur. Ef þú vilt hringja í okkur hringir þú í textasímamiðstöð í síma 569 9011 og biður símavörð, sem er á vakt allan sólarhringinn, að hringja til okkar. Þú segir honum það sem þú vilt segja mér og hann skráir textann og sendir mér á tölvutæku formi. Ég les textann og skrifa síðan svarið sem símavörðurinn les fyrir þig. Þetta er mjög þægilegt og í raun nauðsynlegt fyrir samskipti við heyrandi fólk. Ef við viljum hringja í fólk með heyrn gerum við það líka í gegnum textasímamiðstöð.“

Felum ekki heyrnarleysið

Er börnunum ykkar strítt á því að eiga heyrnarlaus foreldra?

„Nei, það hefur aldrei komið fyrir svo við vitum. Okkur var mikið strítt sem krökkum, en viðhorf til heyrnarlausra hafa breyst mjög mikið. Við höfum aldrei reynt að fela heyrnarleysið og bjóðum vini barna okkar velkomna hingað. Við tölum okkar tungumál, sem er táknmál. Þeim sem ekki þekkja til kann að finnast eins og þetta sé bara handapat út í loftið, en sannleikurinn er að þetta er blæbrigðaríkt mál og mjög lifandi. Margir af félögum barnanna kunna meira að segja svolítið í málinu, en börnin okkar eru tvítyngd þau tala

„Táknmálsfréttir eru mikilvægar, en þær eru samt of takmarkaðar. Við þyrftum að fá lengri tíma og einnig myndir með fréttunum.“

Steinunn fór sem skiptinemi til Colorado í Bandaríkjunum á sínum yngri árum. „Það var mikil lífsreynsla. Ég vann í skóla fyrir heyrnleysingja og lærði bandarískt táknmál.“ Áður en hún fór út var hún í námi í Fjölbrotaskólanum í Ármúla. „Á þeim tíma voru engir táknmálstúlkar og það er mjög erfitt að lesa af vörum kennara. Ég hætti því námi eftir eitt og hálf ár. Nú er ég í barneignarleyfi en stunda annars nám í Menntaskólanum við Hamrahlíð. Ég hef túlk og mér finnst það mikill munur. Þetta er mun þægilegra og afslappaðra og ég stefni nú að því að ljúka stúdentsprófi.“ Trausti vinnur mikið, aðallega á Samskiptamiðstöð heyrnarlausra þar sem hann starfar við myndbandagerð fyrir heyrnarlausra. Margir kannast líka eflaust við hann úr táknmálsfréttum sjónvarpsins þar sem hann er einn af þulunum. „Táknmálsfréttir eru mikilvægar en þær eru samt of takmarkaðar. Við þyrftum að fá lengri tíma og einnig myndir með fréttunum.“ Auk þessa hefur Trausti að undanförunu kennt 10 ára strákum í KR táknmál einu sinni í viku, en í einum flokknum eru tveir heyrnarlausir drengir. „Það hefur gengið frábærlega vel að kenna strákunum táknmál og þeir eru mjög áhugasamir. Einnig sumir foreldranna sem hafa komið í táknmálskennsluna. Þetta er bara einn af mörgum liðum sem þarf að huga að svo heyrnarlaus börn geti notið lífsins eins og þau sem eru heyrandi. Útbreiðsla táknmáls hefur líka mikið fræðslugildi. Því fleiri sem þekkja táknmál og mikilvægi þess, því meiri líkur eru á að táknmál verði viðurkennt mál.“

Hvað meinarðu, er táknmál ekki viðurkennt?

„Nei, ekki sem móðurmál heyrnarlausra. Litið er á íslensku sem móðurmál okkar. Fyrir okkur er íslenska aftur á móti eins og erlent tungumál. Nú liggur fyrir þinginu frumvarp um að táknmál verði viðurkennt og við vonumst sannarlega til að það verði samþykkt. Sumar þjóðir viðurkenna táknmál sem móðurmál heyrnarlausra en annars staðar leggja félög heyrnarlausra ríka áherslu á löggildingu málsins. Þetta er helsta hagsmunamál heyrnarlausra í flestum löndum.“

Mamma, talaðu frekar táknmál

Langar ykkur aldrei til að syngja fyrir börnin, eða lesa fyrir þau, til dæmis áður en þau fara að sofa?

„Við lesum oft fyrir þau og segjum þeim sögur á táknmáli,“ segir Trausti og Steinunn skellir upp úr. Hún minnst þess allt í einu að eitt kvöldið báðu börnin hana að lesa bók með rödd. „Ég var ekki búin að lesa lengi þegar þau hnipptu í mig og báðu mig vinsamlegast að skipta yfir í táknmál. Þau vildu líklega fá staðfestingu á að táknmálið hentar okkur betur í samskiptum en fannst þau verða að láta á það reyna. Við syngjum hins vegar ekki,“ segja þau bæði og hlæja datt að hugmyndinni um að syngja, því líklega myndu börnin snarlega biðja þau um að hætta. Þeim finnst skipta miklu máli að börnin þeirra umgangist bæði heyrandi börn og heyrnarlaus. „Þannig kynnast þau betur hvorum heimi fyrir sig.“ Spurð

hvort þeim finnst heppilegt að heyrnarlaus börn séu í sérstöku heyrnleysingjaskólum segja þau það miklu heppilegra. „Í einum leikskóla eru bæði heyrandi og heyrnarlaus börn og það gengur mjög vel samkvæmt því sem ég best veit,“ segir Trausti. „Á hinn bóginn er ljóst að þegar krakkar eldast og fara í grunnskóla verður einangrunin meiri ef þau eru í skóla með heyrandi börnum. Í skóla fyrir heyrnarlausra eru öll samskipti og kennsla miðuð við heyrnarlaus nemendur, sem þýðir að betur er komið til móts við þarfir þeirra. Í Sandgerði er í gangi tilraun í grunnskóla þar sem nemendur eru bæði heyrandi og heyrnarlausir. Skoðanir eru skiptar um ágæti þess að blanda þessum hópum saman. Ég held að hin heyrnarlausu geti átt erfiðara með félagsþroska í þessu umhverfi.“

Verða börnin aldrei reið yfir því að þið heyrði ekki?

„Jú, jú, það kemur fyrir og þau verða líka reið yfir ýmsu öðru eins og öll önnur börn. Að mörgu leyti er meira álag á börnum sem eiga heyrnarlosa foreldra, því þau tala eitt tungumál við þá og annað utan heimilis. Þau verða helst reið ef samskiptin ganga erfiðlega, en þá skrifuð við á blað það sem við viljum segja og biðjum þau að skrifa það sem þau geta ekki sagt á táknmáli, eða stafa orðið á táknmáli. Með því móti er hægt að leysa allan ágreining og við minnum börnin oft á að þau eru í raun heppin að hafa vald á tveimur tungumálum.“

Túlkaþjónusta Samskiptamiðstöðvar heyrnarlausra og heyrnarskertra.

Á Samskiptamiðstöðinni er rekin túlkaþjónusta fyrir heyrnarlausra, heyrnarskertra og dauflinda. Túlkaþjónustan er að mestu rekin fyrir opinbert fé, því heyrnarlausir eiga rétt á túlkun við allar heilbrigðisaðstæður samkvæmt lögum um réttindi sjúklinga, gr. 5, auk þess að menntamálaráðuneytið borgar fyrir alla túlkun vegna ríkisrekinnar menntunnar.

Dóms- og kirkjumálaráðuneytið greiðir fyrir túlkun á vegum héraðs- og hæstaréttar. Sveitarfélög leggja sum hver fram ákveðna upphæð árlega til túlkunar í menningar- og tómstundastarfi íbúa þess sveitarfélags.

Það er mikill skortur á túlkum hjá túlkaþjónustunni, ekki aðeins táknmáls-túlkum, heldur líka rit- og dauflindra-túlkum. Ekkert nám er nú í gangi á vegum Háskólans og ekki útséð um

hvenær slíkt nám hefst aftur. Eftir að nám er komið í gang líða þrjú ár þangað til nýir túlkar verða útskrifaðir, því er augljóst að túlkaskortur er viðvarandi ástand næstu árin. Nú eru starfandi um 13 táknmáls-, rit- og dauflindratúlkar í fastri stöðu hjá Samskiptamiðstöð, einn túlkur er í barneignarleyfi og tveir aðrir á leiðinni í slík leyfi. Þessir túlkar eru þó ekki allir í fullri stöðu, stöðugildin eru um 11.

Vegna þessa skorts á túlkum er nauðsynlegt að túlkur sé pantaður með góðum fyrirvara og einnig að látið sé vita ef ekki reynist þörf á túlkinum, því möguleiki er að hægt sé að nota hann annars staðar.

Um 60% af því sem er túlkað á vegum Samskiptamiðstöðvarinnar er túlkun í skólum á framhalds- og háskólastigi en

um 40% fellur undir almenna túlkun. Einungis er hægt að manna um 60-65% af almennri túlkun og um 70-80% af skólatúlkun, þannig að töluvert af pöntunum sem berast er ekki hægt að sinna vegna manneklu. Þegar líða tekur á árið fer svo skortur á fjármagni að hefta störf okkar, allflestir sjóðir tæmast á haustmánuðum og ekkert nýtt fjármagn kemur inn fyrr en eftir áramót.

Deildarstjóri túlkaþjónustunnar er táknmáls-túlkur og þangað er hægt að koma og fá símatúlkun á opnunartímum Samskiptamiðstöðvarinnar.

Túlkapantanir er hægt að leggja inn með faxi: 562-7714, tölvupósti: shh@shh.is, í gegnum tölvusíma: 562-7789 eða venjulegan síma: 562-7738.

Fiskíðjúsamlaug Húsavíkur hf. Gardarsbraut 14
Baktus ehf. Auðbrekku 4
Vinnuvélaeiga Jóhannesar Solbrekku 9
Fatahreinsun Húsavíkur sf. Tungötu 1
Trésmiðjan Rein ehf. Rein
Tjörneshreppur Ketilsstöðum

Fosshóll
Bárðælahreppur Úlfssæ

Laugar
Laugafiskur hf. Laugmópasker
Sifur stjarnan hf. Nupsmyri

Raufarhöfn
Jón Ketilsson Tjarnarholli 10
Kristján M Ónundarson Miðási

Þórshöfn
Svalbarðshreppur Gunnarsstöðum

Vopnafjörður
Mæliféll sf. Háholli 2

Sláturfélag Vopnfirðinga hf. Hafnarbyggð 6
Verkalyðsfélag Vopnafjarðar Lónabraut

Egilsstaðir
Kristín Gissursdóttir Ullartanga 9
Brúnás Egilsstöðum ehf. Miðási 11
Malarvinnslan hf. Miðási 33-35
Verkalyðsfélag Fljótaldshérað Miðvangi 2-4
Kaupfélag Héraðsbúa Kaupvangi 6
Innrömmun og speglagerð Tjarnarási 6
Birta ehf. Lagarási 8
Trésmiðja Fljótaldshéraðs hf. Kauptúni 1 Fellabæ
Bokabúðin Hlöðum Hlöðum
Árni B Halldórsson hrl. Ullartanga 6
Trésmiðja Guðna Þórarinnssonar Mással
Bilasilan Fell sf. Lagarbraut 4c

Borgarfjörður
Fiskverkun Karls Sveinssonar Vorðubrun

Eskifjörður
Hótel Askja Hólsvegi 4
Byggðarholt sf. Svinaskalahlið 21

Ljósmyndastofa Vilbergs Strandgötu 43

Neskaupstaður
Rafgeisli Tómas R. Zoega ehf. Hafnarbraut 10
Viggó hf. Sæbakka 16

Fáskrúðsfjörður
Verkalyðs/sjómannaflé Fáskrúðs Skólavegi 72
Kaupfélag Fáskrúðsfirðinga Skólavegi 59

Breiðdalsvík
Hótel Bláfell ehf. Solvöllum 14

Höfn
Farfuglaheimilið Njabbæ Hafnarbraut 8
Ferðaþjónusta bænda Stafafelli

Selfoss
Set ehf. Eyravegi 43
Mjólkurbú Flóamanna Austurvegi 65
Ræktunarsamband Flóa og Skeiða ehf. Gagnheiði 35
Kælivélaþjónustan Eyravegi 3
Fossvélar ehf. Hrímsyrja 4

Selfossveitur bs. Austurvegi 67
Selós ehf. Eyravegi 51
Jeppasmíðjan ehf. Ljónsstöðum
Bilaskemman ehf. Grásteini
Hótel Geysir og Sóluskálinn Haukadal
Framsóknarfélag Arnessyslu Hrauni 1b
Villingaholtshreppur Mjósyrði

Hveragerði
Gistiheimilið Frumskógur Frumskógum 3
Rakarastofa Ástu Gunnarsd. Reykjámörk 1
Kjörís ehf. Austurmörk 15
Ljósbrá ehf. Breiðumörk 25

Þorlákshöfn
Auðbjörg ehf. Óseyrarbraut 18
Ljósavík hf. Unubakka 11
Fagus ehf. Unubakka 18-20
Fiskíðjan Ver Óseyrarbraut 20

Laugarvatn
Laugardalshreppur Laugarvatni, Ösp

Þegar foreldrar eiga minna

Erlendar rannsóknir sýna að það er oft mikil vinna fyrir foreldra sem eiga móðurmál sem er minnihutamál í landinu sem þeir búa, að kenna börnum sínum minnihlutamálið ef enginn annar í umhverfi barnsins notar það mál í samræðum við börnin.

Þann fyrsta september síðastliðinn hóf Katrín Einarsdóttir störf hjá Félagi heyrnarlausra. Katrín er að ljúka námi í barna og fjölskyldusálfræði.

Lokaverkefni hennar fjallaði um íslenskukunnáttu hjá börnum, sem eiga erlenda foreldra. Þar fjallaði hún meðal annars um rannsóknir á því hvernig foreldrum sem eiga móðurmál sem er minnihlutamál í landinu gengur að kenna börnum sínum móðurmálið sitt.

getur til dæmis verið erfitt fyrir foreldra að ræða vandamál við börnin sín, gefa þeim ráðleggingar og kenna þeim sitt eigið gildismat varðandi persónuleg mál, menningu og trú. Þetta getur haft alvarlegar afleiðingar fyrir samband foreldris og barns, fyrir jafnvægið í fjölskyldunni og fyrir þroska barnsins (Baker and Prys Jones, 1998).

Heyrnarlausir foreldrar sem eiga heyrandi börn eru í svipaðri aðstöðu og aðrir foreldrar sem eiga móðurmál sem er minnihlutamál í landinu. Táknmálið er minnihlutamál á Íslandi, oftast nota fáir táknmálið við börnin aðrir en foreldrarnir og það er lítið notað í umhverfinu, t.d. í sjónvarpi.

Fyrir nokkrum árum var gerð rannsókn á fjórum börnum sem ólust upp

Auðvelt er að gera sér í hugarlund mikilvægi þess að börn og foreldrar þeirra eigi sér sameiginlegt tungumál. Ef foreldrar ná ekki valdi á meirihlutamálinu sem talað er í landinu og börnin ná ekki valdi á móðurmáli foreldranna

Erlendar rannsóknir sýna að það er oft mikil vinna fyrir foreldra, sem eiga móðurmál sem er minnihutamál í landinu sem þeir búa, að kenna börnum sínum minnihlutamálið ef enginn annar í umhverfi barnsins notar það mál við börnin.

Svíþjóð (Arnberg 1987). Börnin áttu ensku-mælandi mæður og sænsku-mælandi feður. Fylgst var með börnunum í eitt ár, milli tveggja og þriggja ára aldurs og svo aftur fimm árum seinna. Þegar börnin voru tveggja ára töluðu þau yfirleitt bara við mæður sínar á sænsku

Þar minnihlutamál við móðurmáli

„Oft er minnihlutamálið lítið notað utan heimilisins og ekki notað í fjölbreyttum aðstæðum“

Þó að mæðurnar töluðu við þau á ensku. Þegar börnin voru 7 ára voru lögð fyrir þau málþroskaþróf á sænsku og ensku.

fleirum en mæðrum sínum. Samt sem áður náðu þau ekki aldursvarandi færni í ensku. Það er því líklegt að heyrnarlausum foreldrum gangi líka illa að kenna börnum sínum táknmál ef enginn nema foreldrarnir nota táknmál við barnið.

Hvað hindrar börn í að læra móðurmál foreldranna?

mál (Döpke, 1992). Þetta geta heyrnarlausir foreldrar ekki gert því táknmál er hvergi meirihlutamál. Hins vegar geta heyrnarlausir foreldrar gert ýmislegt annað til að heyrandi börn þeirra séu meira innan um táknmál. Best er ef þau geta verið á leikskóla eins og Sólborg þar sem táknmál er notað að staðaldrif. Ef það er ekki hægt verða heyrnarlausir

Þar kom í ljós að börnin höfðu náð jafn góðri færni í sænsku og jafnaldrar þeirra. Hins vegar var frammistaða þeirra í ensku töluvert slakari en frammistaða jafnaldranna.

Í Svíþjóð nýtur enska virðingar og er töluvert mikið notuð í fjölmiðlum svo börnin hafa örugglega heyrt ensku hjá

Oft er minnihlutamálið lítið notað utan heimilisins og ekki notað í fjölbreyttum aðstæðum. Í rannsóknum á börnum foreldra sem tala erlend tungumál hefur komið í ljós að besta leiðin til að barn nái góðu valdi á móðurmáli foreldrisins er að barnið fari oft í heimsóknir til landsins þar sem það mál er meirihluta-

foreldrar að leita annarra leiða. Þeir geta til dæmis fjölgað þeim aðstæðum þar sem táknmálið er notað með því að fara mikið með börnin í heimsókn til heyrnarlausra, reynt að kynna þau fyrir heyrnarlausum börnum og verið duglegir að lesa fyrir börnin á táknmáli. Það má líka hugsa sér að fá heyrnarlosa barnapiu sem talar bara táknmál við barnið.

Stundum hafa börn ekki nógu mikinn áhuga á að læra minnihlutamálið eða finna ekki tilganginn með því vegna þess að þau vita að foreldrarnir skilja meirihlutamálið. Að ensku mæðrunum í sænsku rannsókninni (Arnberg, 1987) sem talað var um áðan gekk illa að kenna börnunum sínum ensku var einmitt skýringin á að börnin vissu að mæðurnar gætu skilið þau þótt þau töluðu sænsku við þær. Sumum foreldrum hefur gengið vel að fá börn sín til að nota minnihlutamálið með því að þykjast ekki skilja þegar barnið talar meirihlutamálið.

Það hefur komið í ljós að það skiptir miklu máli hvort virðing er borin fyrir málinu í umhverfi barnsins (Lambert, 1975). Þó að enska njóti virðingar í Svíþjóð gekk börnum ensku mæðranna í rannsókn Arnbergs (1987) illa að læra ensku. Það bendir til þess að það skipti ekki öllu máli hvort minnihlutamálið nýtur virðingar í samfélaginu heldur hvort það nýtur virðingar innan fjölskyldunnar og í nánasta umhverfi barnsins (Döpke, 1992). Þetta bendir til þess að ef heyrnarlausir foreldrar sýna börnum sínum að þeir bera virðingu fyrir táknmálinu, þá eru meiri líkur til þess að börnin nái góðu valdi á táknmálinu þó svo að íslenska samfélagið sýni íslensku táknmáli ekki enn þá tilhlýðilega virðingu.

Til að aðstoða börn sem eiga foreldra sem hafa minnihlutamál að móðurmáli við að öðlast færni í móðurmálinu og

meirihlutamálinu í landinu hafa víða um heim verið settar upp tvítyngdar leikskóladeildir. Þessar deildir hafa gefið góða raun (Baker og Prys Jones, 1998; Kragh, 1988). Árið 1984 var leikskóladeild í Danmörku gerð tvítyngd fyrir tyrknesk og dönsk börn. Áður en deildinni var breytt var bara töluð danska á deildinni. Flest börnin voru dönsk en auk þeirra voru nokkur tyrknesk börn á deildinni. Tyrknesku börnunum gekk illa að ná valdi á bæði tyrknesku og dönsku. Auk þess komu oft fram hegðunarerfiðleikar hjá þeim, yngri börnin voru einangruð en þau eldri hegðuðu sér andfélagslega og fóru ekki eftir reglum leikskólans. Árið 1984 var

Það hefur komið í ljós að það skiptir miklu máli hvort virðing er borin fyrir málinu í umhverfi barnsins

deildinni breytt þannig að jafn mörg dönsk og tyrknesk börn voru á deildinni, 20 af hvoru þjóðerni, og auk þess voru ráðnir þrjú tvítyngdir starfsmenn. Börnin heyrðu nú móðurmál foreldra sinna lengri tíma á hverjum degi og í fjölbreyttari aðstæðum en áður og móðurmálið naut virðingar á leikskólanum. Starfsfólkið á leikskólanum sá skýrar breytingar á börnunum. Börnin náðu færni í móðurmáli foreldra sinna og gátu tjáð sig við

foreldra sína. Um leið jókst færni þeirra í dönsku.

Færni í móðurmáli foreldranna eykur færni í meirihlutamálinu.

Lengi vel trúði fólk því að það væri erfiðara fyrir börn að læra meirihlutamálið í landinu ef þau þyrftu líka að læra móðurmál foreldra sinna, minnihlutamál í landinu. Þetta er löngu orðið úrelt viðhorf. Fjölmargar rannsóknir alveg síðan 1962 (Peal and Lambert, 1962) sýna að börnum gengur ekki verr að ná valdi á meirihlutamálinu þótt þau læri líka móðurmál foreldranna. Þvert á móti sýna rannsóknir að sem börn ná betra valdi á móðurmáli foreldra sinna því betra valdi ná þau á meirihlutamálinu í landinu, svo framarlega sem barnið heyrir meirihlutamálið líka (Baker and Prys Jones, 1998). Rannsóknir hafa jafnvel sýnt að börn sem alast upp við tvö mál fái betri niðurstöður bæði á málhluta og verklegum hluta greindarprófa, sýni meiri sveigjanleika í hugsun og meiri sköpunargáfu en jafnaldrar þeirra.

Það er oftast mikil vinna fyrir foreldra sem eiga minnihlutamál að móðurmáli að kenna börnum sínum móðurmálið sitt, hvort sem um er að ræða táknmál eða önnur tungumál, en það er vel hægt. Til að börnin vilji nota táknmálið verða heyrnarlausir foreldrar að kenna börnum sínum að bera virðingu fyrir táknmálinu, móðurmáli sínu og besta leiðin til þess

er að foreldrarir beri sjálfir virðingu fyrir táknmálinu. Til að hjálpa börnum sínum að ná valdi á táknmáli er líka nauðsynlegt að heyrnarlausir foreldrar noti táknmál við börnin sín. Íslenskan er allt í kring um börnin í umhverfinu, í leikskólanum, skólanum, sjónvarpinu og hjá börnunum sem þau leika við úti. Foreldrarir eru hins vegar oft þeir einu sem geta kennt barninu táknmálið.

Katrín Einarsdóttir.

Heimildir:

Arnberg, L. (1987). Raising Children Bilingually: The Preschool Years. Clevedon: Multilingual Matters, Ltd.

Baker, C. and Prys Jones, S. (1998). Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education. Clevedon: Multilingual matters, Ltd.

Döpke S. (1992). One Parent One Language, an interactional approach. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Kragh, O. (1988). Tokulturelt forsögsprojekt i børnehaven Svalen. In J.N. Jørgensen, E. Hansen, A. Holmen and J. Gimbel (eds). Bilingualism in Society and School. Copenhagen Studies in Bilingualism, Vol 5. Clevedon: Multilingual Matters.

Lambert, W.E. (1975). Culture and language as factors in learning and education. In A. Wolfgang (ed.), Education of Immigrant Students. Issues and Answers. Toronto: The Ontario Institute for Studies in Education.

Peal, E. and Lambert, W.E. (1962). The relation of bilingualism to intelligence. Psychological Monographs, 76(27), 1-23.

Eftirtalin fyrirtæki styrkja Félag heyrnarlausra:

Björnabakari Austurströnd
Fógetinn ehf. Aðalstræti 10
Borgarbilastöðin ehf Hafnarstræti 21
Teiknistofan Skólavörðustíg 28 Skólavörðustíg 28
Faxamjöl hf. Norðurgarði
Bernhard Petersen ehf. Ananaustum 15
Faxamarkaðurinn hf. Austurbakka Faxaskál
Veitingahúsið Perlan ehf. Óskjahlíð
Slökkvístöðin í Reykjavík Skogarhlíð 14
Ydda ehf. Grjótagötu 7
Borgarfell ehf. Skólavörðustíg 23
Victor Sigurjónsson, verktaki Egilsstötu 10
Kaffi Amsterdam Hafnarstræti 5
Árvakar hf. Kringlunni 1
Verslunarmannafélag Reykjavíkur Kringlunni 7
Nýja kokuhúsið ehf. Kringlunni 8-12
Háaleitis Apótek Háaleitisbraut 68
Skóverslunin Bossanova hf. Kringlunni 8-12
Skipulag og stjórnun sf. Hvasaleiti 99
Demantahúsið Kringlunni 4
Ólafur Þorsteinsson ehf. Vatnagöllum 4
Bifreiðaverkstæði H.P. Kleppsvégi 106
Hafrósi ehf. Skútvögu 12g
Bifreiðastöðin Bæjarleiðir hf. Langholtssvegi 115
Mjólkurfélag Reykjavíkur svf. Korngöllum 5
Endurvinnslan hf. Knarrarvogi 4
Skúlason og Jónsson ehf. Skútvögu 12h
Karl K. Karlsson ehf. Skútvögu 5
Á.Á. eignarhaldsfélag ehf. Sundaborg 5
Davíð S. Jónsson og Co ehf. Skútvögu 13a
Nota Bene hf. Suðarvogi 6
Dreifing ehf. Vatnagöllum 8
Hárgreiðslustofa Heiðu Altheimum 11a
Straumur ehf. heildverslun Sundaborg 1
Rafstilling ehf. Dugguvögu 23
Finþússing Dugguvögu 6
Thorarensen Lyf ehf. Vatnagöllum 18
Rafvirkjapjónustan ehf. Goðheimum 19
Nýja sendibilastöðin hf. Knarrarvogi 2
Sölufélag garðyrkjumanna svf. Suðarvogi 2f
Skartgripavinnustofa Eyjólfur Kuld Hjálavögu 25
Omega Farma ehf. Skútvögu 1h
Byggingarfélag Gylfa og Gunnars ehf. Borgartúni 31
Ljósmyndarinn, ljósmyndastofa Ásholti 2
Hafrún, fiskbúð Skippholti 70
Arkitektastofan Ormar P. G. Örn. Borgartúni 17
Múlalundur, vinnustofa S.I.B.S. Hátúni 10c
Oliuverslun Íslands hf. Héðingsstötu 10
Sjálfsbjörg, landssamband fáttaðra Hátúni 12
Múrameistarafélag Reykjavíkur Skippholti 70
Rekstrarverktak ehf. Stórholti 1
Hreinsunardeild Rvíkurborgar Skúlatúni 2
Vinnufatabúðin Borgartúni 24
Endurskoðunarskrifstofa Laugavegi 178
Tannlæknastofa Guðrúnar Ólafsdóttur Snorrabraut 29
Þingvallaleið ehf. Stígahlíð 56
Feima, hárgreiðslustofa Miklubraut 68
Landgræðslusjóður Suðarhlíð 38
Útfararstofa Kirkjugarðanna ehf. Vesturhlíð 2
Vélamíðstöð Reykjavíkurborgar Skúlatúni 1
A.Wendel ehf. Söltúni 1
Skipholts Apótek Skippholti 50c
VSÓ Ráðgjöf ehf. Borgartúni 20
Litsýn sf. Borgartúni 29
Hugmót ehf. Skippholti 29
Nótan sf. Miklubraut 68
Hlíf, líffeyrisjóður Borgartúni 18
Söluturninn Skippholti 37
Loforka Reykjavík ehf. Skippholti 35
Efling, stéttarfélag Skippholti 50d
G.Hannesson og Co Borgartúni 23
Bilaviðgerðir Oddur Ragnarsson Rauðalæk 67
Sjómannaheimilið Örkin Brautarholti 29
Ingimar H. Guðmundsson ehf. Skippholti 50b
Stjá sjúkrahjálfun ehf. Hátúni 12
Smith og Norland hf. Noatúni 4
Tannlæknastofa Barkar Thoroddsen Borgartúni 33

A. Karlsson hf. Brautarholti 28
Guðrún sf., tiskuverslun Rauðarstíg 1
Rakarastofan Dalbraut ehf. Dalbraut 1
Jarðboranir hf. Skippholti 50d
Gull- og silfursmíðjan Erna ehf. Skippholti 3
Bón- og þvottastöðin ehf. Egisstötu 98
Sigfinnur Sigurðsson hagfræðingur Alagrandra 8
Háskólafrjötun ehf. Fálkagötu 2
Skúli H. Norðdahl, arkitekt Víðimel 55
Z-brautir og gluggatjöld ehf. Faxafeni 14
Skífan ehf. Skeifunni 17
Vaki-fiskeldiskerfi hf. Ármula 44
Orkuveita Reykjavíkur Suðurlandsbraut 34
Stilling ehf. Skeifunni 11
Securitas ehf. Síðumula 23
Söluturninn Múli Suðurlandsbraut 26
Áhöld sf., véla- og tækjaleiga Síðumula 22
KPMG Endurskoðun hf. Vegmúla 3
Vátryggingafélag Íslands hf. Ármula 3
Raftækniþjónusta Trausta ehf. Síðumula 9
Eignamiðlunin ehf. Síðumula 21
Íslenska þökkunarfélagið ehf. Ármula 38
Húsakaup sf., fasteignasala Suðurlandsbraut 52
Tolvar ehf. Síðumula 1
Tannsmíðaverkstæðið ehf. Síðumula 29
Ljósþær ehf. Faxafeni 14
Kaffi Milanó ehf. Faxafeni 11
Hönnun hf. Síðumula 1
Törn, sjúkrahjálfun Grensásvegi 50
Óttó B. Arnar ehf. Ármula 29
Ráðgjafar hf. Furugerði 5
Greiðan, hárgreiðslustofa Háaleitisbraut 58-60
Europay Ísland Ármula 28
Lyngvik ehf. Síðumula 33
Tannlæknafélag Íslands Síðumula 35
Fasteignamiðlun Suðurlandsbraut 12
Hreyfill Fellsmla 26
Proskahjálpar, landssamtök Suðurlandsbraut 22
Skiltið ehf. Síðumula 33
Raftækniastofan hf. Grensásvegi 3
Tengi sf. Suðurlandsbraut 16
Málflutningskrifstofan Suðurlandsbraut 4a
St. Ó. Stefánsson ehf. Skeifunni 19
H.P. húsgögn verslun Ármula 44
Sjúkranudd Hörpu Síðumula 15
Brauðstofa Áslaugar ehf. Búðagerði 7
G.R.M. Endurskoðun Ármula 6
Fálkinn hf. Suðurlandsbraut 8
Optima verslun Ármula 8
Faco ehf. Faxafeni 12
Heildverslun Steingrims Þorleifssonar Síðumula 17
Íslensk tækni ehf. Grensásvegi 14
Toppúsið fataverlun Mörkinni 6
Hjólbraðahöllin hf. Fellsmla 24
Arvik hf. Ármula 1
Farmasia ehf. Síðumula 32
Raf-Ós ehf. Suðurlandsbraut 4a
Barna og unglingsfataverlunin Stjórnur Alfabakka 12
ÓK endurskoðun ehf. Klyfjaseli 26
Finverk ehf. Tungubakka 4
T.V. ehf., tækniþjónusta og verktakar Síðuseli 5
Hárgreiðslustofa Rögnu Myrarseli 1
Férfó sf. Steináseli 6
Þýðingajónusta Boga Arnars Finnbogasonar Engjaseli 43
Gissur og Palmi ehf. Staðarseli 6
MMC Fisktækni, útibú á Íslandi Stangarhlíð 6
Sjúkrahjálfun Önnu Snorradóttur Hraunbæ 102b
Efnalaug Árbæjar Hraunbæ 102
Sýrnir sf - Teikniþjónustan Nethly 2
Svanni sf. Stangarhlíð 5
Stórstúka Íslands I.O.G.T. Stangarhlíð 4
Bulki sf. Krókhalsi 10
Osta- og smjörálan sf. Bitrúhalsi 2
Kæling hf. Rettarhalsi 2
Ólgerðin Egill Skallagrímss ehf. Grjóthalsi 7-11
Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins Stuðlahalsi 2

Þýðingastofa J.C. ehf. Ásafelli 6
Myndsyn hf. Depluhólum 5 Jarðhæð
Ísloft blíkk- og stálsmiðja ehf. Bildshöfða 12
S.B.S. Innréttingar trésmiðja Hyrjarhöfða 3
Kjörgarður Laugavegi 59
Eico ehf. Bildshöfða 18
PricewaterhouseCoopers ehf. Höfðabakka 9
Faxavelar ehf. Funahöfða 6
Veggþrýði ehf. Bildshöfða 18
Höfðakaffi Vagnhöfða 11
Sökkull sf. Funahöfði 9
Snjólfur F. Kristbergsson Dverghöllum 4
Sprinkler pípuálagir ehf. Bildshöfða 18
Ísak hf. Bildshöfða 16
Verkfræðiþjónusta Péturs Funafold 48
Bilastillingar Hamarshöfða 3
Vatnsveita Reykjavíkur Eirihöfða 11
Hagi ehf. Malarhöfða 2
Kemis ehf. Breiðhöfða 15
Húsun ehf. Hamarshöfða 6
Höllabátar Þórðarhöfða 1
Réttingaverkst Bjarna Gunnars Bildshöfða 14
Stjórnumalat sf. Smiðshöfða 8
Ryðvörn ehf. Smiðshöfða 1
Vélsmiðja Einars Guðbrandssonar sf. Funahöfða 14
Dalverk sf. Bildshöfða 16
SORPA Vesturlandsv Gufunes
Íslensk-austurlenska ehf. Bildshöfða 14
Vaka ehf., björgunarfélag Eldshöfða 6
Verslunin Stefania Pósthólf 4254
Íslux ehf. Fornhaga 22
Landssíminn Thorvaldsensstræti 4
Tryggingastofnun ríkisins Laugavegi 114
Íslandsbanki hf., útibú 537 Þarabakka 3
Íslandsbanki hf., útibú 528 Stórhöfða 1-3
Búnaðarbanki Íslands hf. Hverföld 17
Landsbanki Íslands hf. Austurstræti 11

Seltjarnarnes
Bokasafn Seltjarnarneskaupstaðar Skolabraut
Litabær sf. Austurströnd 14
Seltjarnarneskaupstaður Austurströnd 2

Kópavogur
Endurskoðun og uppgjör ehf. Hlíðarsmára 9
Ljósmeðrafélag Íslands Hamraborg 1
Rafbjarg ehf. Dalvegi 4 2.hæð C
ALP bílaleigan Skemmuvegi 20
Ómumbakstur ehf. Kársnesbraut 96
Egill, vélaverkstæði ehf. Smiðjuvegi 9a
Yggdrasil ehf. Hjallabrekku 11
Kópavogsbær Fannborg 2
Járnsmiðja Skemmuvegi 12m
Rádióþjónusta Sigga Harðar ehf. Smiðjuvegi 38
Vélsmiðja Guðmundar ehf. Dalvegi 12
Jófur hf. Nybylavegi 2
Egisson og Rossen ehf. Fitjasmára 2
Fatahreinsun Kópavogs sf. Hamraborg 7
Rúmfatalagerinn ehf. Smáratorgi 1
Silver sf., Reykjavík Smiðjuvegi 60
Plastlagir ehf. Laufbrekku 20
Verksmiðjan Sámur ehf. Vesturvör 11a
Hugur hf. Hlíðasmára 12
Godði ehf. Smiðjuvegi 30
Dansfélagið Hvönn Aðurbrekku 17
Litlarent ehf. Nybylavegi 26
Skúffan sf. Smiðjuvegi 11e
Smurstöðin Stórahjalla ehf. Stórahjalla 2
Blíkksmiðja Einars ehf. Smiðjuvegi 4b
Bilaverkstæði Guðmundar & Einars sf. Smiðjuvegi 58
Timbur og stál ehf. Smiðjuvegi 11
Fasteignasalan Kjörbýli Nybylavegi 14
Gott útlit, hársnyrtistofa Nybylavegi 14
Kynniserðir ferðaskrifstofa Vesturvör 6
Snorri Tómasson bókhaldsþjónusta Hamraborg 15.hæð
G. Einarsson og Co ehf. Álfatúni 2
Húsaplást ehf. Dalvegi 24

Leirár- og Melahreppur Neðra-Skarði
Hvalfjarðarstrandahreppur Felagsheimili Höðum

Borgarnes
Blómabúð Dóru Borgarbraut 1
Safnahús Borgarfjarðar Bjarnarbraut 4-6
Sæmundur Sigmundsson Kveldúlfsgötu 17
Rafblik, rafverktaki Borgarbraut 33
Virnet hf. Borgarbraut 74
Borgarbyggð Borgarbraut 11
Sprautu- og bifreiðaverkstæði Borgarness sf. Sölbakka 5
Sparisjóður Myrasýslu Borgarbraut 14
Vélabær ehf. Bæ
Varmalandskóli Varmalandi
Vélaverkstæði Vogalæk Vogalæk
Skorradalshreppur Grund
Jörvi ehf. Hvanneyri
Hvítársíðuhreppur Samsstöðum

Stykkishólmur
Sæfell ehf. Aðalgötu 3
Málflutningsst. Snæfellsness sf. Smiðjustig 3
Tangi Hamrahlöð 1
Berg vélsmiðja ehf. Borgarbraut 16
Hrannarúðin sf. Hrannarstíg 5
ÓlafsvíkVerslunin Vík Ólafsbraut 19
Hellissandur KG fiskverkun ehf. Hafnargötu 6 Rífi
Gistiheimilið Gimli Keflavikurgötu 4
Kristján Guðmundsson hf. Hafnargötu 6

Búðardalur
Rafsel hf. Vesturbraut 20

Ísafjörður
Mjólkursamslag Ísfirðinga Sindragötu 2
Meleyri ehf. Pósthólf 240
Tækniþjónusta Vestfjarða ehf. Austurvegi 1
Myndás, ljósmyndastofa Aðalstræti 33
Hjólbarðaverkstæði Ísafjarðar ehf. Njarðarsundi 2
Nökkvi Gouholti 8
Eiríkur og Einar Valur hf. Seljalandi 9
Félag opinberra starfsm. Vestfirðum Hafnarstræti 6
Ísafjarðarbær Hafnarstræti 1
Vélbataábyrgðarfélag Ísfirðinga Hafnarstræti 14
Ísfang hf. Suðurgötu 12
Sandfell hf. Suðurgötu 12
Kjölur ehf. Urðarvegi 37
Bæjar/heraðsbókasafn Ísafjarða Austurvegi 9
Verslunarmannafélag Ísafjarðar Suðurgötu 12
Lögryn ehf. Aðalstræti 24
Bilaverkstæði S.S. sf. Seljalandsvegi 86

Bolungarvík
Rafverk ehf. Skolastíg 4
Verkstjórafélag Vestfjarða Volusteinsstræti 4
Tröð, umbodsverslun Hlíðarstræti 14
Verslun Bjarna Eiríkssonar Hafnargötu 81
Dyri ehf. Grundarstíg 5
Sérleyfisferðir Bolungarvíkur og Ísafjarðar Volusteinsstræti 22

Patreksfjörður
Tölvuþjónusta Vestfjarða ehf. Aðalstræti 5
Rósa Magnríður S Ívarsdóttir Brjánslæk

Tálknafjörður
Trésmiðjan Eik Strandgötu
Hraðfrystihús Tálknafjarðar hf. Miðtúni 3
Bókhaldsstofan Tálknafirði Strandgötu 40

Brú
Kaupfélag Bitruffjarðar Óspakseyri

Hólmavík
Sparisjóður Strandamanna Hafnarbraut 19

Hvammstangi
Heilbrigðisstofnun Hvammstanga Spítalastíg 1
Húnaþing Klapparstíg 4

Blönduós
Apótek Blönduóss Flúðabakka 2

Skagaströnd
Vík, útgerð Hólabraut 5
Toppnet ehf. Strandgötu Hafnarhús
Söluskálinn Skagaströnd Oddagötu
Höfðahreppur Tunbraut 1-3

Hafðis Gísladóttir:

Nýr hæk

Um heyrnarlausar fjölskyldur

Fjölskylda er heyrnarlaus
þegar einn eða fleiri ákæðir í fjölskyldunni er heyrnarlaus eða hefur
skerta heyrn. Fjölskyldunni er ráðlagt að tala táknmál.

Þegar
heyrandi
foreldrar
eignast
heyrnarlaus
barn eru allir
sammála um
mikilvægi þess að
foreldrarnir njóti
stuðnings og
ráðgjafar í uppeldi
á heyrnarlausu
barninu.

Foreldrarnir eru að
takast á við nýjar
aðstæður sem þau
þekkja ekki og þurfa
því leiðsögn.
Þegar heyrnarlausir foreldrar eignast
heyrandi börn ætti þörf þeirra fyrir
ráðgjöf og stuðning að vera sambærileg.
Sú þjónusta hefur hins vegar ekki staðið
heyrnarlausum foreldrana til boða.

Þegar heyrnarlausir foreldrar voru börn
voru þau oftast þau einu sem voru
heyrnarlaus í fjölskyldunni og foreldrar
þeirra töluðu ekki táknmál. Á þeim tíma
var litið á táknmál sem neyðarúrræði
fyrir heyrnarlausu í samskiptum sín á
milli en ekki sem fullgilt mál. Það var
talið að ef heyrnarlaus börn lærðu
táknmál myndi það trufla þau við að
læra raddmál. Var gengið svo langt að
banna heyrnarlausum að tala táknmál
og foreldrum heyrnarlausra barna var
ráðlagt að læra ekki táknmál heldur

tala við barnið. Samskiptin milli
heyrnarlausu barnsins og fullorðinna,
fjölskyldu og kennara, voru því afar
brotarkennd.

Foreldrarnir töluðu ekki táknmál og því
sáu börnin ekki um hvað fullorðna fólkið
var að tala. Heyrnarlaus börn lærðu því
ekki af umhverfinu á sama hátt og
heyrandi börn. Þar að auki höfðu heyrn-
arlaus börn nánast ekkert aðgengi að
barnamenningu s.s. bókum, leikritum
og frásögnum sagðar af fullorðnum.

Í dag er almennt litið á táknmál sem
móðurmál heyrnarlausra og að börn
heyrnarlausra foreldra skuli alin upp við
tvítyngi. Heyrnarlausir foreldrar vilja
rétt eins og aðrir foreldrar börnum sínum
aðeins það besta og þeir vilja að
sjálfsgöðu taka ábyrgð á uppeldi barna

lingur

Samskipti við heyrnarlausu

Talaðu óhákað og greinilega. Heyrnarlausir eru vanir að tala við fólk sem kann ekki táknmál.

Snúðu þér á móti hjóttari.

Notaðu eðlilegar bendingar, bentu á það eða þann sem þú ert að tala um og notaðu svipbrögð.

Vertu ekki með tryggðarmí uppi í þér eða armað sem trúlar vanalesur.

Talaðu svollitið hægar en þú gerir vanalega.

Skrifaðu einbálar og greinilegar setningar. Íslenskan er heyrnarlausum Íslendingum sem ólent mál. Þess vegna er gott fyrir marga heyrnarlosa að setningarnar séu stuttar og hnitmáðar.

Hreyfðu munirinn greinilega en ekki ýkt. Ekki hrópa.

Þeir sem hafa áhuga á að læra táknmál geta lært það á námskeiðum hjá Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra. Einnig er hægt að halda námskeið öri á landsi og lí sérhæfð námskeið fyrir ýmsa starfshópa.

sinna. Því er mikilvægt að kennarar og aðrir sem einnig koma að uppeldi barnanna séu vel upplýstir um sérstöðu heyrnarlausra foreldra og þekki vel aðstöðu þeirra.

Félag heyrnarlausra hefur í samvinnu við Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra gefið út bækling um heyrnarlausar fjölskyldur sem einkum er ætlaður fagfólki sem í starfi sínu á samskipti við heyrnarlausar fjölskyldur. Bæklinginn er hægt að nálgast í Félagi heyrnarlausra, sími 561 35 60 eða í Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra sími 562 77 02.

Efnalaug Sauðárkróks Aðalgötu 14
Vélsmiðja Sauðárkróks ehf. Borgartúni 1
Heilbrigðisstofnunin Sauðárkróki Sauðárhæðum
Þórir sf. Hesleyri 1
KOM bókhaldsþjónusta Viðihli 19
Kaupfélag Skagfirringa Artorgi 1

Hofsós
Bergey ehf. Suðurbraut

Siglufrjörður
Berg ehf. Norðurgötu 16
Siglufrjörðarkaupstaður Gránugötu 24
Ásgeir sf. Lækjargötu 2
Hótel Lækur ehf. Lækjargötu 10
J.E. Vélaverkstæði Gránugötu 13
Neta- og veiðarfæragerðin hf. Mánugötu 4-6

Akureyri
Endurskoðun Akureyri hf. Glerárgötu 24
Sporthúsið ehf. Hafnarstræti 94
Verslunin Hnotan Kaupangi v/Myrarveg
Varmi ehf. Hjalteyrargötu 6
Lögmannsstofa Akureyrar Geislagötu 5
Tannlæknastofa Ragnheiðar Hansdóttur Kaupangi v/Myrarveg
Bókabúð Jónasar sf. Hafnarstræti 108
Alprent, prentsmiðja Glerárgötu 24
Bifreiðaverkstæði Gunnars J. Óseyri 6
Verkval verktaki Miðhúsavegur 4
Valtýr Þorsteinsson ehf. Bjarmastíg 4
Ósp sf., trésmiðja Gránufelagsgötu 45
Vaggar sf. Hafnarstræti 106
Flutningamiðstöð Norðurlands ehf. Tryggvabraut 5
Pedromyndir ehf. Skipagötu 16
Fatahreinsunin ehf. Hofsbót 4
Félag málmíðnaðarmanna Akureyri Skipagötu 14
Teppahúsið ehf. Tryggvabraut 22
Akuriljan fataverslun Hafnarstræti 100
Snyrtistofan Fegurð Brekkugötu 7
Vaxtaræktin Akureyri Skolastíg íþróttahól
Vélsmiðjan Ásverk ehf. Gránufelagsgötu 47
Norðurmynd ehf. Hafnarstræti 90
Atvinnuþróunarfélag Eyjafjarðar bs. Strandgötu 29
Fjörðungssjúkrahúsið á Akureyri Eyrarlandsveg
Monika, hársnyrtistofa Hafnarstræti 71
Akureyrarkaupstaður Geislagötu 9
Passion, hársnyrtistofa Hafnarstræti 88
Bifreiðaverkstæði Laufagötu 5
Sigtryggur og Pétur sf. Brekkugötu 5
Tannlæknastofa Sigrúnar Marteinsdóttur Þórunnarstræti 114
Eyjafjarðarsveit Sýra-Laugalandi
Garðyrkjustoðin Gróandi Grísará 1
Arnarneshreppur Ásgarði
Oxnadalshreppur Sýri-Þægisá
Skríðuhreppur Myrkárbakka
Húspyrði sf. Mulasíðu 48
Raflampar ehf. Óseyri 6
Ynja ehf. Sunnhlíð 12
Dekkjahöllin, hjólarbáðavíðgerð Draupnigötu 5
Hársnyrtistofan Samson Sunnhlíð 12
Bilvirki ehf. Fjölhúsgötu 6d

Grimsey
Sigurbjörn sf. Grund
Grimseyjarhreppur Garði

Dalvík
Daltré ehf. Hafnarbraut 1
Ísstöðin hf. Dalvíkurhöfn
Gistihús Ytri-Vík Ytra-Kálfskinni
Katla ehf., byggingarfélag Melbrún 2

Ólafsfjörður
Hárgreiðslustofan Ósk Aðalgötu 1
Heilsugæslustöðin Hornbrekka Ólafsfjarðarvegi
Ólafsfjarðarkaupstaður Ólafsvægi 4
Kristbjörg ehf. Múlavegi 6
Vélsmiðja Ólafsfjarðar ehf. Strandgötu 20
Sigvaldi Þorleifsson ehf. Palsbergsgötu 1

Húsavík
Uggi fiskverkun Höfðabrekku 23
Skobúð Húsavíkur Garðarsbraut 13
Langanes hf. Skolagarði 6
Málningarþjónusta Húsavíkur ehf. Grundargarði 4
Húsavíkurkaupstaður Ketilsbraut 9

Vilhjálmur G. Vilhjálmsson

Alheimsping heyrnarlausra í Brisbane í Ástralíu

22. júlí til 8. ágúst 1999

Vilhjálmur G.
Vilhjálmsson

Við vorum sjö Íslendingar sem lögðum af stað frá Íslandi í lok júlí á alheimsping heyrnarlausra í Ástralíu. Hópurinn samanstóð af tveimur fararstjórum: Sigrúnu Eddu, túlki og undirrituðum, auk Baldvins, Eyþórs, Vignis, Agnesar og Camillu.

Fyrst var flogið til London. Þar var skipt um vél og flogið með Malasian Airlines til Kuala Lumpur. Flugðið var langt, tók 13 tíma og var því stoppað í Kuala Lumpur og gist eina nótt á 5 stjörnu hóteli. Við notuðum tækifærið og skoðuðum okkur um í borginni sem er mjög falleg. Umhverfið var framandi og loftið heitt og rakt. Við fórum meðal

Á leiðinni frá Kuala Lumpur voru flugfreyjunar á fullu að sprauta eitri um alla vél ef eitthvað hafði komið með frá Malasíu.

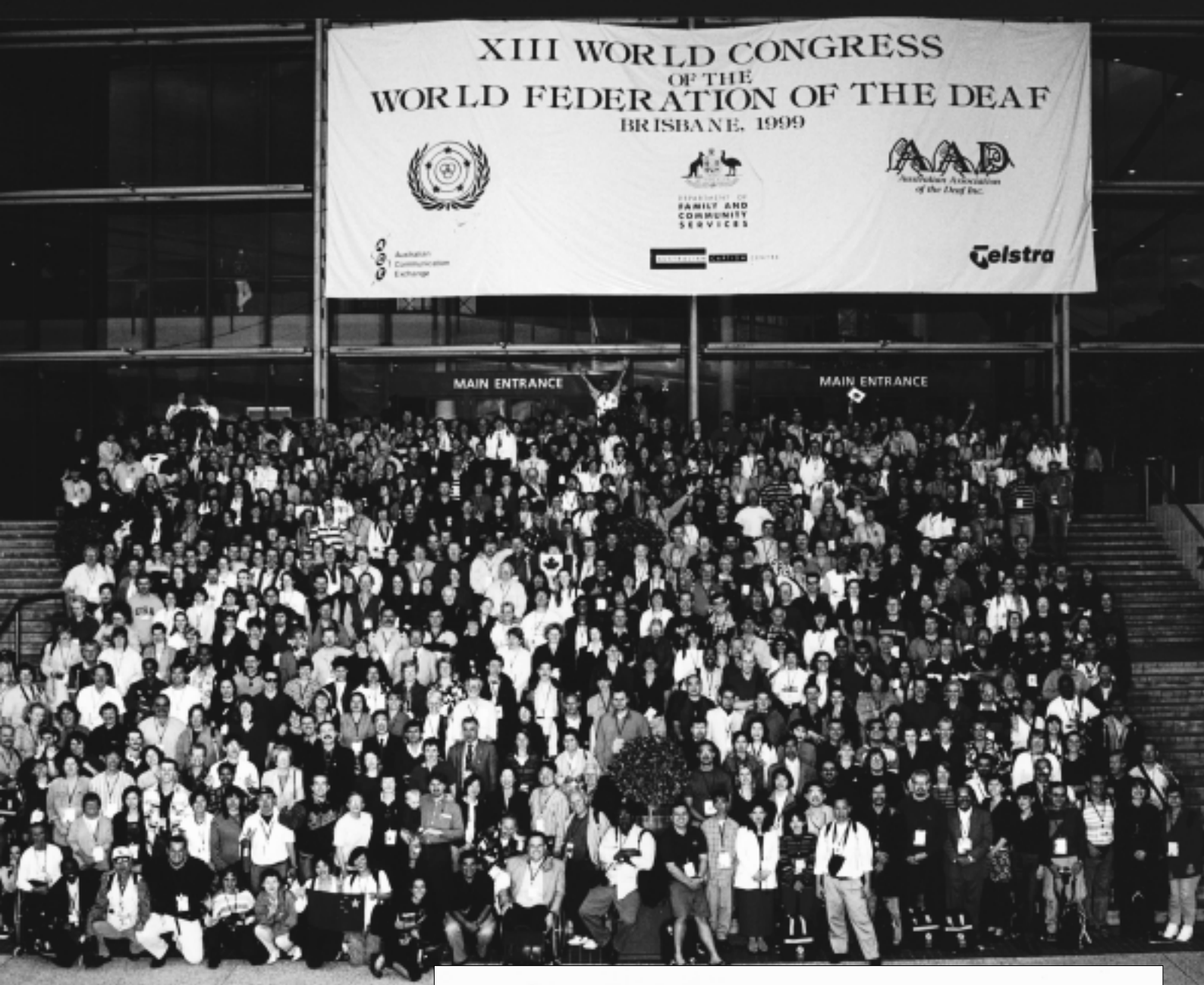
annars upp í háhýsi sem heitir The Twin Towers eða tvíburaturnanir. Turnanir eru u.þ.b. 415 metra háir og eru fjórðu stærstu hús í heimi og úr þeim er hreint ótrúlegt útsýni yfir borgina. Daginn eftir var haldið af stað til Brisbane og tók flugið þangað um átta tíma. Á leiðinni frá Kuala Lumpur voru flugfreyjunar á fullu að sprauta eitri um alla vél ef eitthvað hafði komið með frá Malasíu.

Tollgæslan og útlendingaeftirlitið voru mjög ströng í Ástralíu en að lokum komust við upp á hótél. Hótelið var allt í lagi en herbergin þar frekar lítil. Næstu viku eyddum við á alheimspinginu og hittum fólk hvaðanæva af úr heiminum. Um 2200 þátttakendur voru á þinginu og dagskráin var svo fjölbreytt að erfitt var að velja úr. Sigrún Edda var okkur til halds og trausts á ráðstefnunni og túlkaði það sem fór þar fram og stóð sig með þryði.

Eitthvað hafði farið úrskeiðis í sambandi við peningasendingar út til Ástralíu og sumir áttu ekki að fá að fara inn en það leystist allt að lokum.

Á þinginu var ákveðið að halda næsta alheimsping heyrnarlausra í Kanada árið 2003. Að loknu vikulöngu þinginu, dvöldum við aðra viku í Brisbane til þess

**Séð yfir þátttakendur á alheimspingi
heyrnarlausra í Brisbane í Ástralíu**

að skoða okkur um. Brisbane er mjög falleg og skemmtileg borg. Við fórum við í smáferðalag út fyrir borgina og skoðuðum sveitina í kring, fórum upp á fjall og gengum í gegnum skóga með leiðsögumanni.

Í ferðinni upplifðum við allt öðruvísi menningu og umhverfi og munum við aldrei gleyma þessari ferð.

Nú er bara að skipuleggja ferðina á alheimspingið í Kanada eftir 4 ár.

Íslensku þátttakendurnir sem sóttu þingið.

Hjálparse

Um miðbik ársins 1998 barst Félagi heyrnarlausra bréf frá samskonar félagi í Tansaníu.

Félag heyrnarlausra í Tansaníu var að leita eftir aðstoð

Um miðbik ársins 1998 barst Félagi heyrnarlausra bréf frá samskonar félagi í Tansaníu. Félag heyrnarlausra í Tansaníu var að óska eftir skrifstofubúnaði. Félagið hugðist setja upp eins konar miðstöð þar sem heyrnarlausir hefðu aðgang að tölum, gætu lært á þær og einnig tekið að sér ýmis konar verkefni. Sem sagt einhvers konar starfsþjálfun og vinna í leiðinni.

Félag heyrnarlausra á Íslandi ákvað að reyna að verða við þessari beiðni og hóf að athuga hvað væri til hér sem hægt væri að senda út til þeirra. Félagið átti tölur sem ekki voru lengur notaðar af starfsmönnum eða félagsmönnum en voru enn í lagi og var ákveðið að senda þær út ásamt ritvélum og reiknivélum.

Eftir að þessi ákvörðun var tekin var næsta skref að huga að því hvernig ætti að fara að. Leitaði félagið því til Hjálparstofnunar kirkjunnar eftir aðstoð og var vel tekið. Hjálparstofnunin hafði

ending

til

Tanzaníu

samband við Eimskip sem útvegaði gám og síðan var hafist handa að fylla hann.

Það kom fljótt í ljós að ekki tækist að fylla hann af skrifstofubúnaðinum og var því ákveðið að nota afgangsplássid undir notuð föt og skó sem Félag heyrnarlausra í Tanzaníu tók að sér að dreifa meðal félagsmanna sinna og þeirra sem þurftu.

Félagsmenn í Félagi heyrnarlausra hér heima voru beðnir um að leggja þessum málstað lið og tóku þeir því vel. Bæði félagsmenn og aðstandendur þeirra komu á skrifstofu félagsins með staflana af gömlum fötum og skóm og var þessu öllu pakkað niður og sett í gáminn. Einnig lagði Hjálparstofnunin fram notuð föt og skó. Eftir að gámurinn hafði verið fylltur var hann sendur af stað til Hamborgar og þaðan til Dar Es Salaam sem er höfuðborg Tanzaníu. Þangað sótti síðan Félag heyrnarlausra í Tanzaníu alla kassana og flutti til Musoma sem er

önnur borg í Tanzaníu. Það var víst ekki auðvelt ferðalag og voru kassanir ýmist fluttir með lestum eða hestvögnum. Einnig reyndist það æði kostnaðarsamt og var því ákveðið hér heima að senda fjárstyrk til þeirra til þess að koma sendingunni á leiðarenda. Að lokum komst sendingin á aðfangastað, rúmu ári eftir að fyrsta bréfið kom frá Tanzaníu.

Félag heyrnarlausra í Tanzaníu hefur í bréfum sínum til félagsins lýst yfir ánægju sinni með þennan stuðning frá „vinum sínum í norðri“. Einnig hafa þau verið dugleg að senda félaginu myndir og skýrslur af framgangi mála. Sem stendur eru þau að koma upp þeirri miðstöð sem áður var lýst og fötunum og skónum var dreift meðal heyrnarlausra og fatlaðra í Musoma.

Þau senda sínar bestu kveðjur og þakklæti til heyrnarlausu vinana sinna á Íslandi fyrir stuðning þeirra og vinskap.

Táknmálstúlkaðar

leiksýningar

í Borgarleikhúsinu í vetur

Í vetur verða nokkur leikrit í Borgarleikhúsinu túlkuð á táknmáli. Fyrsta sýningin verður einleikur á litla sviðinu í Borgarleikhúsinu sem heitir „Leit að vísbendingu um vitsmunalíf í alheiminum“. Þetta er ákaflega skemmtilegt leikrit þar sem ein af okkar bestu leikkonum, Edda Björgvinsdóttir leikur allar persónurnar, og ættu sem flestir að geta haft góða skemmtun af. Heyrnarlausir og fjölskyldur þeirra eru eindregið hvattir til að nýta sér tækifærið og fara í leikhús.

Zontaklúbbur Reykjavíkur styrkir sýninguna. Zontaklúbbur Reykjavíkur var stofnaður árið 1941 og hefur allt frá fyrstu tíð leitast við að styðja heyrnarlauslausa og heyrnarskerta á margvíslegan hátt. Það hefur verið gert með fjárframlögum, styrkjum til fagfólks og Félags heyrnarlausra, kaupum á tækjum og öðrum útbúnaði og síðast en ekki síst baráttu fyrir að heyrnarstöð yrði komið á fót og þar komið upp heyrnartækjum sem klúbburinn keypti og gaf.

Í 25 ár, 1951 - 1975, stóð Zontaklúbbur Reykjavíkur fyrir árlegum skemmtunum fyrir heyrnarlauslausa og heyrnarskerta. Þátttaka á þessum skemmtunum var oft mjög góð, árið 1964 mættu þar t.d. 160 manns. Margt var til skemmtunar t.d. kvikmyndir, bögglagjafir til gestanna,

veitingar og alltaf var stigin fjörugur dans í lokin. Þessar skemmtanir voru lagðar niður þegar heyrnarskertir voru komnir með eigin félagasamtök og samkomur.

Höfundur leikritsins **Leit að vísbendingu um vitsmunalíf í alheiminum** heitir Jane Wagner og leikari er Edda Björgvinsdóttir. Hún leikur roska konu sem í áratugi sinnti sínum borgaralegu skyldum eða þangað til hún missti titið, eins og það heitir, og var lögð inn á geðdeild. Þar fékk hún víðeigandi umönnun á borð við

Leikkonan Lili Tomlin, sem verkið var sérstaklega skrifað fyrir, hlaut Tony verðlaunin fyrir túlkun sína á öllum persónum leikritsins.

raflost og hún er sannfærð um að það hafi hlaðið hana segulmögnum rafkerfi sem setji hana í beint samband við allt mannkynið - auk þess sem það geri henni kleift að fylgjast með glefsum úr lífi ókunnugs fólks. Ekki er allt talið, því

vitsmunaverur frá öðrum hnöttum setja sig í samband við hana og láta hana leiða rannsóknir sínar á vitsmunalífi hér á jörðu.

Höfundurinn Jane Wagner hefur fjórum sínum unnið til hinna eftirsóttu Emmy-verðlauna. Leikritið hlaut verðlaun leiklistargagnrýnenda í New York og New York Drama Desk-verðlaunin. Leikkonan Lili Tomlin, sem verkið var sérstaklega skrifað fyrir, hlaut Tony-verðlaunin fyrir túlkun sína á öllum persónum leikritsins.

Tvær leiksýningar verða túlkaðar, fimmtudaginn 18. og laugardaginn 20. nóvember. Það er Sigrún Edda Theodórsdóttir sem túlkar. Leikritið verður frumsýnt um mánaðamótin og verður væntanlega fjallað um það í dagblöðunum þegar þar að kemur. Miðasala Borgarleikshússins er opin frá kl. 13-18 og fram að sýningu sýningardaga. Einnig er hægt að hringja í miðasölu á milli klukkan 10 og 12 og panta miða. Túlkun á leikritum eftir áramót byggist á framboði af túlkum en stefnt er að því að túlka eitt barnaleikrit og eitt fyrir fullorðna. Zontaklúbbur Reykjavíkur munað leita til almennings um styrk til þessa verkefnis og mun styrkbeiðni verða send til félaga í Foreldra- og styrktarfélagi heyrnarlausra á næstunni. Ef vel tekst til verða fleiri leikrit táknmálstúlkuð.

Eftirtaldir aðilar styrkja Félag heyrnarlausra:

Seglagerin Ægir ehf. Eyjarslóð 7
Grænn kostur ehf. Skólavörðustíg 8
Gullsmiðaverslun Hjalmarsson Laugavegi 71
Tryggingamiðstöðin hf. Abalstræti 6-8
Keiluhöllin ehf. Óskjuhlíð
Dún- og fjórhreinsunin Vatnssstíg 3
Landslag ehf. Þinghólstræti 27
Lögfræðiskrifstofa Tjarnargötu 10d
Hreingerningarpjónustan Þríf. Reykjavíkurvegi 48
Orðabankinn sf. Bergstaðastræti 64

Húseignapjónustan Laufásvegi 2a
Sinus ehf. Grandagarði 1a
Verkfræðistofa Braga Þ. Eyv. ehf. Tungata 14
Arkitektar Skógarhlíð Skógarhlíð 18
Íðunnar apótek ehf. Egilsstötu 3
Lögmenn Hafnarstræti 20 ehf. Hafnarstræti 20
Alþjóðflokkurinn-Jafnaðarmannaflokkur Íslands
Hverfisgötu 8-10
Mega Film Klapparstíg 25
Saumsprettan sf. Veltusundi 3 (3.hæð)

Valgeir Valdimarsson Bárugötu 10
Tösku- og hanskabúðin ehf. Skólavörðustíg 7
Sautján hf. Laugavegi 91
R. Sigmundsson ehf. Fiskislóð 84
Fasteignapjónustan Skúlagötu 30
Úti og inni sf. Þinghólstræti 27
Hljóðfæraverzlunin Rin ehf. Frakkastíg 16
Landslagsarkitektar R.V. og Þ.H. Þinghólstræti 27
Fríða frænka Vesturgötu 3
Hárgreiddustofan Hödd Grettisgötu 62

Brunamálastofnun ríkisins Laugavegi 59
Andrés, fataverslun Skólavörðustíg 22a
KOM ehf. kynning og markaður Austurstræti 6
Tannlæknastofa Hauks Þorsteinssonar Óðinsgötu 4
Kristján G. Gíslason ehf. Hverfisgötu 6
Veislu-rísið ehf. Hverfisgötu 105
Garðar Ólafsson úrsmiður Lækjartorgi
Kvenfatabúðin Laugavegi 2
Leikskólar Reykjavíkur Tryggvagötu Hafnarhúsi
Ísbú ehf. Laugavegi 25 4.hæð

LANDS SÍMINN

Cóa Linda

OSTÁ- OG
SMJÖRSALAN SF.

Tryggingamiðstöðin - logo

Brunamálastofnun ríkisins

Eftirtalin fyrirtæki styrkja Félag Heyrnarlausra:

Flugradíó sf. Reykjavíkflugvelli
Rakarástofan Klapparstig Klapparstig 29
Eimskipafélag Íslands hf. Pósthússtræti 2
Fjölver ehf. Holmaslóð 8
Veitingahúsið Ítalía Laugavegi 11
Námsflokkar Reykjavíkur Frikkirkjuvegi 1
Stjarnan - Subway Austurstræti 3
Vélar og skip ehf. Fiskslóð 137a
Lífstýkkjabúðin ehf. Laugavegi 4
Reykjavíkurhöfn Tryggvag Hafnarhúsi
Gísli Magnússon Bergstaðastræti 65
Gleraugnasalan Laugavegi 65
Ógurvík hf. Tjsgötu 1
Pumalina búðin þín Pósthússtræti 13

Garðabær
Verkhönnun-Tæknisalan ehf. Kirkjulundi 13
Elektra ehf. Lyngási 11
Már Þorvaldsson, ökukennari Lækjarfít 16
G.H. heildverslun ehf. Garðatorgi 3
Pharmaco hf. Hörgatúni 2
Fag-val verktaki lönbúð 6
Sólbaðsstofan Garðasól Garðatorgi 1
Gólfslípun Sigurðar Hannessonar Grenilundi 6
Hurðaborg Crawford hurðir Skúlvogvi 10c
Skermagerð Berthu Holttsbúð 16
Spesían, söluturn lönbúð 4

Hafnarfjörður
VSB-verkfræðistofa ehf. Bæjarhrauni 20
Pústþjónusta B.J.B. Helluhrauni 6
Ósey hf. Hvaleyrarbraut 34
Markmið sf. Álfabergi 20
Endurskoðun Guðlaugs sf. Reykjavíkurvegi 60
Lögfræðistofa Árna Grétars Strandgötu 25
Blossi sf. Drangahrauni 1
Útvík ehf. Eyrartröð 7-9
S.Gunnarsson ehf. Eyrartröð 13
Hafnarfjarðarkaupstaður Strandgötu 6
Kastalinn Hverfisgata 56
Hrafmista, dvalarheim aldraðra Skjólvangi
Verslunarmannafélag Hafnarfjarðar Lækjargötu 34d

Á Stöðinni Reykjavíkurvegi 58
Fjörúkráin ehf. Strandgötu 55
Fjarðarkaup ehf. Hólshrauni 1
Heiðar Jónsson, járnsmíði Viðvangi 2
Flói ehf. Staðarvammí 21
Á Bjarnason ehf. Trónuhrauni 1
Varahlutþjónustan Kaplahrauni 96
Glerborg ehf. Dalshrauni 5
Hella hf., málmsteypa Kaplahrauni 5
GP húsgögn ehf. Bæjarhrauni 12
Spennubreytar Trónuhrauni 5
P.G.verk ehf. Hvassabergi 4
Rafgeymasalan ehf. Dalshrauni 17
Bergsteinn ehf. Kaplahrauni 15
Véla- og skipaþjónustan Framtak ehf. Drangahrauni 1b
Hafnarvík ehf. Óseyrarbraut 17
Góa-Linda sælgættisgerð ehf. Bæjarhrauni 24
Fiskverkun Jónasar Ágústssonar Eyrartröð 12
Tónlistarskóli Hafnarfjarðar Strandgötu 32
Icedan ehf. Óseyrarbraut 4
Sólvangur, hjúkrunarheimili Hörduvöllum
Tinna, garnbúð Hjalldhrauni 4
Trésmíðaverkstæði Sigurðar Meðalbraut 20
Endurskoðun Hafnarfjarðar ehf. Bæjarhrauni 8
Ás, fasteignasala Fjarðargötu 17
Vélaverkstæði Jóhanns Ólafssonar ehf. Reykjavíkurvegi 70
J.V.J. ehf. Drangahrauni 10
Íslenska álfelagið hf. Straumsvík
Fiskbúð Reykjavíkurvegi 3
Bífræiðaverkstæði Brands Kaplahrauni 7
Fiskvinnsluskólinn Hafnarfirði Hvaleyrarbraut 13
Kári, skipstjóra- og stýrimannafélag Pósthólf 276

Bessastaðahreppur
Erlendur Björnsson ehf. Hvoli
Húsaklæðning ehf. Búðarflöt 3

Keflavík
Happi ehf. Öðinsvöllum 5
Tannlæknastofan Tjarnargötu 2
Varmamót ehf. Öðinsvöllum 3
Pústþjónusta Bjarkars Gröfinni 7

Hljómval, verslun Hafnargötu 28
Fasteignasalan Hafnargötu 27 ehf. Hafnargötu 27
Ókuleiðir svf. Hafnargötu 56
Pylsuvagninn Tjarnargötu 9
Reykjanesbær Tjarnargötu 12
Geimsteinn ehf. Skólavegi 12
Ráin, veitingasala Hafnargötu 19
B.B. skilti skiltagerð Tungötu 10
Umbrot ehf. Pósthólf 162
Hársnyrtistofa Harðar Hafnargötu 16
Aðalverk ehf. Hólmgarði 2c
Rafbúð R.O. Hafnargötu 52
Fasteignasalan Ásberg ehf. Hafnargötu 27
Vikurás ehf. Öðinsvöllum 6

Keflavíkflugvöllur
Fagræsting sf. Leifstöð
Keflavíkverktakar sf. Byggingu 551

Grindavík
Grindavíkkaupstaður Vikurbraut 62
Selháls ehf. Ásabraut 8
Krosshús Efstahrauni 5
Fiskanes hf. Hafnargötu 17-19
Gjögur hf. Hafnargötu 18

Sandgerði
Ný-Fiskur ehf. Hafnargötu 1
Gerðahreppur Meðalbraut 3

Garður
Raftýran sf. Lyngbraut 1
Raflagnavinnust Sigurðar Ingv. Heiðartúni 2
Ásmundur Sigurðsson vélsmíðja Grænás 2a
Vökvatengi ehf. Fitjabraut 2
Sólning Njarðvík ehf. Fitjabraut 12

Mosfellsbær
Innrömmun Finnboga Lækjartúni 13
Gylfi Guðjónsson ökukennari Stórateigi 22
Mottó ehf. Flugmyri 24
Garðyrkjustöðin Gróandi Grásteinum

Dalsbú ehf. Helgadal
Kjosarhreppur Hækingsdal
Reykjábúð ehf. Suðureykjingu 1

Akranes
Smurstöð Akraness sf. Smiðjuvöllum 2
Haraldur Böðvarsson hf. Bärugötu 8-10
Höfði, dvalarheimili Sölmundarhöfða
Verslunin Axel Sveinbjörnss ehf. Suðurgötu 7-9
Vélsmiðja Ólafs R. Guðjónss ehf. Jörundarholti 6
Knórr ehf. Ægisbraut 28
Þorgeir og Helgi hf. Höfðaseli 4
Glerslípun Akraness ehf. Ægisbraut 30
Magnús H Ólafsson arkitekt Merkgirði 18
Bjarg ehf., verslun Skólabraut 21
Akraness Apótek ehf. Kirkjubraut 50
Skilmannahreppur Hagalei 13
Innri-Akraneshreppur Ytra-Hólmi

Hella
Vörufell ehf. Heiðvangi 4
Djúparhreppur Samkomuhús Þykkvabæ

Hvolsvöllur
Hótel Hvolsvöllur Hlíðarvegi 7
Heraðsbókasafn Rangárvallasýslu Vallarbraut
Vestur-Landeyjahreppur Lindartúni

Vestmannaeyjar
Miðstöðin Vestmannaeyjum ehf. Strandvegi 65
Verkalöfsfélag Vestmannaeyja Miðstræti 11
Ísfélag Vestmannaeyja hf. Strandvegi 28
Vestmannaeyjabær Ráðhusinu
Jón Hjaltason hrl. Heimagötu 22
Brimnes hf. Strandvegi 54
Steini og Olli sf. Helgafellsbraut 23a
Drangur ehf. Strandvegi 80
Herjólfur hf. Bäsaskersbryggju 10
Anita snyrtistofa Skólavegi 26
Baldur ehf., útgerð Söleyjargötu 7
Heildverslun Karls Kristmanns Ofanleitisvegi